

de ruilverkaveling

Houtave ~ Meetkerke

Ten noorden van het kanaal Brugge-Oostende ligt een bijzonder fraai en biologisch uiterst waardevol landschap: de Lage en Hoge Moeren van Houtave-Meetkerke-Varzenare. In het westen sluit dit aan bij de Oudlandpolders van Houtave-Stalhille, gekend om hun typisch reliëf met kreekruggen en komgronden. Aan de oostzijde ligt het poldergebied langs de Blankenbergse vaart en de Speiestraat, dat begrensd wordt door de expressweg Brugge-Blauwe toren. Deze Moeren zijn ontstaan door afgraving van turf in de late Middeleeuwen, waarna vanaf de 17e eeuw het gebied ontwaterd werd door permanente bemaling. Naast deze cultuurhistorische betekenis heeft dit gebied tot op heden een grote landschappelijke diversiteit en gaafheid behouden: weinig of geen wegen noch bewoning, vele sloten en bomenrijen, enkele kleine beboste percelen en daarnaast uitgestrekte open graslanden. Vooral de centraal gelegen eendekooi met het omgevend bos vormt een markant landschapselement.

Biologische waarde

Tot in de zestiger jaren kwamen in de Moeren uitgestrekte drassige hooilanden en zeggevelden voor, bloemrijke vegetaties met o.m. Ratelaar en Koekoeksbloem. Door verbeterde ontwatering en toenemende bemesting zijn hiervan maar kleine relikten meer over. Vele interessante planten werden teruggedrongen tot de laagste depressies of de oevervegetaties van de talrijke zuivere sloten. Toch blijven vindplaatsen van Lidsteng, Waterpunge, Tenger Fonteinkruid, e.d. de botanische rijkdom en grote herstellpotenties illustreren.

Broedende weidevogels als Kievit en Grutto blijven hier belangrijke densiteiten behouden; Tureluur, Slobeend en Zomertaling zijn pas recent bijna of geheel verdwenen. Uiterst belangrijk zijn de concentraties watervogels

in het winterhalfjaar. Het gebied is vooral onmisbaar als secundaire pleisterplaats voor kol- en kleine rietganzen uit Damme. De eendekooi midden in dit uitgestrekt rustgebied is als reigerkolonie en pleisterplaats voor talrijke

Kolganzen

eenden ongetwijfeld van nationaal belang.

Al deze biologische rijkdommen hangen volledig af van de nog relatief hoge grondwaterstand en de daarmee gepaard gaande effecten (zoals behoud van de graslanden, extensieve landbouw, weinig ontsluiting).

Ruilverkaveling en ontwatering

Op het gewestplan Brugge-Oostkust kregen de Moeren terecht de bestemming natuurgebied. Kort daarna werd echter beslist een ruilverkaveling door te voeren tussen Stalhille en Meetkerke, waarin een belangrijk deel van de eigenlijke Moeren werd opgenomen. Om de bestemming N-gebied te konkretiseren in beleidsvorm, werd een klassering van het Moeren-landschap ingediend. Dit overlapte enkel met de ruilverkaveling in het oecologisch meest waardevolle gedeelte, aansluitend bij de eendekooi. Helaas werd niet de bloksgrens van de ruilverkaveling teruggeschoven, maar moest de voorgenomen klassering het fraaiste deel prijsgeven, ondanks de bestemming als natuurgebied.

Er is echter meer: juist hier op de grens van de ruilverkaveling wordt een nieuw pompemaal gepland, dat aldus ook het gehele te klasseren natuurgebied tot ver buiten de bloksgrens van de ruilverkaveling kan droogtrekken. De

gevolgen zijn duidelijk: een groot ontwateringskanaal door het hart van de Moeren, drogere graslanden die tot akkers kunnen worden omgezet en een intensievere landbouw die ontsluitingswegen vraagt. Ruilverkaveling gebeurt thans onder de dekmantel 'landinrichting': een waardig instrument of een zoethoudertje? Bescheiden en vroegtijdige pogingen voor inbreng vanuit een oecologisch gefundeerd natuurbehoud zijn op totaal onbegrip gestuit. Moet dan steeds en overal via pers en massaprotest geageerd worden tegen dergelijke eenzijdige en onverantwoorde aanslagen op natuur en landschap?

Eckhart KUYKEN

Laboratorium voor Oecologie
der Dieren, Zoögeografie en
Natuurbehoud R.U.G.
Ledeganckstraat 35
9000 Gent